

Hoge Raad
voor de Justitie
Conseil supérieur
de la Justice

ADVIES

VOORONTWERP VAN WET TOT OMZETTING
VAN DE SLAPP-RICHTLIJN (EU 2024/1069)

GOEDGEKEURD DOOR DE ALGEMENE VERGADERING
VAN DE HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE OP
1 OKTOBER 2025

ADVIES

VOORONTWERP VAN WET TOT OMZETTING VAN DE SLAPP-RICHTLIJN (EU 2024/1069)

Goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie op 1 oktober 2025.

Er bestaat ook een Franse versie van dit advies.

Il existe aussi une version française du présent avis.

U kan dit document raadplegen of downloaden op de website van de Hoge Raad voor de Justitie.

www.hrj.be

INHOUD

1. Aanleiding van het advies	1
2. Adviesbevoegdheid van de HRJ – Opdracht en invulling	1
3. Advies	1
Voorwoord.....	1

1. AANLEIDING VAN HET ADVIES

Bij brief van 11 juli 2025, ontvangen op 25 juli 2025, heeft de minister van Justitie aan de Hoge Raad voor de Justitie (hierna "HRJ") gevraagd ten laatste op 5 september 2025 advies te verlenen over het voorontwerp van wet tot omzetting van de SLAPP-richtlijn¹ (hierna "het voorontwerp").

2. ADVIESBEVOEGDHEID VAN DE HRJ – OPDRACHT EN INVULLING

De HRJ verleent adviezen over wetsvoorstellen en -ontwerpen die een weerslag hebben op de algemene werking van de rechterlijke orde. Hij doet dit ambtshalve of op verzoek van de minister van Justitie, de Kamer of de Senaat.

Gelet op deze wettelijke opdracht, zijn onafhankelijke positie t.a.v. de drie staatsmachten en zijn gemengde samenstelling, beoordeelt de HRJ de wetgevende initiatieven op hun invloed op de algemene werking van de rechterlijke orde ten dienste van de rechtzoekende.

De HRJ bekijkt de krachtlijnen van de wetgevende initiatieven en schenkt in principe weinig aandacht aan juridisch-technische details.

3. ADVIES

VOORWOORD

De HRJ is algemeen tevreden met de omzetting van de richtlijn, waarvan de tekst een antwoord biedt op fundamentele uitdagingen.

De essentiële regels van de richtlijn staan in het voorontwerp en de HRJ staat **positief** tegenover het feit dat de Belgische wetgever het toepassingsgebied van de beschermingsmaatregelen wil uitbreiden tot de interne procedures. Die optie moet worden toegejuicht.

Het voorontwerp is echter niet precies of coherent met de bestaande procedures. De HRJ wenst de aandacht van de wetgever te vestigen op bepaalde moeilijkheden die afbreuk kunnen doen aan de ambities van de tekst en tot nieuwe geschillen kunnen leiden.

¹ RICHTLIJN (EU) 2024/1069 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 11 april 2024 betreffende bescherming van bij publieke participatie betrokken personen tegen kennelijk ongegronde vorderingen of misbruik van procesrecht ("strategische rechtszaken tegen publieke participatie") : https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401069

1.

De HRJ merkt op dat verschillende bepalingen van het voorontwerp voorzien in bijkomende en dringende procedures. De potentiële impact op de werklast van de rechtbanken van eerste aanleg en op de doorlooptijden moet worden onderzocht.

In het bijzonder dreigen de voorziene wijzigingen inzake de rechtsplegingsvergoeding (die niet strikt beperkt zijn tot SLAPP-zaken, bij gebrek aan een preciezere definitie) de burgerlijke procedure te bezwaren. Het voorontwerp voorziet in een uitzondering op het forfaitaire karakter van de rechtsplegingsvergoeding (art. 4 voorontwerp). Dat zou tot gevolg hebben dat de rechter in sommige gevallen uitspraak zou moeten doen over de vraag of de ereloonstaten van advocaten al dan niet buitensporig zijn. Het gaat om complexe betwistingen, waarbij vaak het advies van de stafhouder vereist is.

2.

Het voorontwerp sluit strafzaken uitdrukkelijk uit van de maatregelen die tot doel hebben om SLAPP-zaken te sanctioneren (art. 7, § 2 voorwerp). De SLAPP-richtlijn vereist dat op zich ook niet (artikel 2 SLAPP-richtlijn). Maar in tegenstelling tot wat in andere Europese landen het geval is, is het in ons land relatief eenvoudig voor benadeelde partijen om zich met een rechtstreekse dagvaarding tot de correctionele rechtbank te wenden. De vraag rijst of het beperken van anti-SLAPP-maatregelen tot de burgerlijke rechtbank niet tot gevolg zal hebben dat SLAPP-zaken vaker voor de correctionele rechtbank zullen worden gebracht.

3.

De HRJ heeft vastgesteld dat het voorontwerp op verschillende punten afwijkt van de bestaande procedures van het Gerechtelijk Wetboek. Dat is niet goed voor de coherentie van de burgerlijke procedure. Enkele voorbeelden:

- Artikel 4, 4° van het voorontwerp voorziet dat de rechter kan afwijken van het forfaitaire karakter van de rechtsplegingsvergoeding “wanneer de kennelijk onredelijke aard van de situatie voortvloeit uit de onrechtmatige aard van ingestelde vordering”, terwijl in de huidige procedure wegens tergend en roekeloos geding (art. 780bis Ger. W.) verwezen wordt naar een procedure die aangewend wordt voor “kennelijk verdragende of onrechtmatige doeleinden”.
- Artikel 9, § 2 en artikel 11, § 3 van het voorontwerp voorzien dat de rechtbank uitspraak doet “binnen dertig dagen”, terwijl de gebruikelijke termijn voor uitspraken één maand is (art. 770, lid 1 Ger. W.).
- Artikel 14 van het voorontwerp voorziet in zwaardere geldboetes en afwijkende procedureregels voor SLAPP-zaken in vergelijking met zaken waarin sprake is van een klassiek tergend en roekeloos geding (art. 780bis Ger. W.).
- Tot slot voorziet het voorontwerp in de mogelijkheid voor de rechter om in elke stand van de procedure een SLAPP-zaak ambtshalve af te wijzen wegens het kennelijk ongegrond karakter van de vordering (art. 11, lid 4 voorontwerp). Het is niet zo duidelijk hoe deze bepaling zich verhoudt tot het beschikkingsbeginsel, dat inhoudt dat de partijen zelf de omvang van het geschil bepalen.

4.

Verder lijkt ook de ontworpen procedure intern niet steeds even coherent. De procedure voor het bekomen van een zekerheid (artikel 9 voorontwerp) moet bijvoorbeeld vóór elke exceptie worden opgeworpen, zonder dat daarvoor verdere vereisten zijn vastgelegd. De rechtbank moet vervolgens uitspraak doen binnen dertig dagen "na het verzoek". De procedure voor de vroegtijdige afwijzing wegens kennelijke ongegrondheid (artikel 11 voorontwerp) vereist daarentegen een schriftelijk verzoek dat ten laatste op de inleidingszitting wordt neergelegd. De rechtbank moet vervolgens uitspraak doen binnen dertig dagen "na de zitting". Het zou de proceseconomie ten goede komen als over al die maatregelen samen uitspraak zou worden gedaan.

5.

De HRJ merkt op dat die opmerkingen niet enkel juridisch-technisch zijn. Voorspelbare en eenvoudige procedures zijn essentieel om de toegang van de burger tot de rechter te garanderen. Het voorontwerp kan in zijn huidige vorm ook een impact hebben op de goede werking van de rechtbanken, die bijvoorbeeld genoodzaakt zouden kunnen zijn om bijzondere zittingen te organiseren om binnen de wettelijk voorziene termijnen uitspraak te doen.

De wetgever zou kunnen onderzoeken of het niet eenvoudiger is om aansluiting te zoeken bij bestaande procedures, zoals de behandeling van de zaak zoals in kort geding (art. 1035 e.v. Ger. W.), de behandeling van de zaak in korte debatten (art. 735 Ger. W.) of de behandeling van tussentijdse geschillen (art. 19, lid 3 Ger. W.).
